

אתגרי היהלום

ענת יהלום, החיילת היחידה שנפצעה במלחמת יום הכיפורים, מתמודדת כבר יותר מארבעים שנה מול אתגרים המוטלים לפתחה זה אחר זה; החל בפציעתה הקשה במלחמה, עבור בכריתת רגלה השמאלית, בפעילות חברתית ענפה, בגיוס כספים למימון עמותות נזקקות, בהקמת משפחה, בשיקום פיזי שהחל בכיסא גלגלים ועד להליכה עצמאית באמצעות שחייה, מחול ודיווש באופני יד, ובשיקום נפשי | יעל חן

הנכה לרצות שמצבו ישתפר, ואחר כך צריך חברים טובים. וכאן אני נכנסת לתמונה."

"הייתי במצב קריטי"

ענת נפצעה "בדקה הראשונה של המלחמה", אירוע שחרות בזיכרונה בבהירות רבה, כאילו אירע רק לפני יום. "הייתי מוצבת בתעלת סואץ, מפקדת של חיילות ומנהלת לשכה של המפקד שלי שאול שלו ז"ל", משחזרת ענת. "בשישה באוקטובר 1973 הספקתי לפנות את החיילות מקו החזית שבו ישבנו, ולקשר בין המפקד שלי לאשתו, פרופ' גבריאלה שלו, שהייתה שגרירת ישראל באו"ם מיולי 2008 עד ספטמבר 2010. המעשה שעשיתי, כמוכן מבלי דעת, היה סוג של מצווה - זו הייתה השיחה האחרונה בינה לבין בעלה, שנפל בקרב כמה ימים אחר כך."

את עצמך לא התפנית עם החיילות?

"לא, נשארתי עם המפקדים. החלה הפצצה אווירית, פתחתי את דלת הלשכה, ולמולי טסו במבנה מטוסי אויב שהפציצו. גשם של פצצות ירד לידי. אני ילידת קבוצת כינרת בעמק הירדן, שספג הרבה הפגזות סוריות. אני מתורגלת בנושא מקלטים. וידעתי שאם אין מקלט - שוכבים על הארץ, על הבטן, ומכסים את הראש עם הידיים. זה מה שעשיתי, ולמולי הראש באמת לא נפגע. אבל הבניין קרס עליי, עפו רסיסים מכל עבר, וקלטתי מיד שהרגל השמאלית קרועה מהגוף. הוצפתי בדם. התחלתי לצעוק, גררו אותי החוצה. אני זוכרת שאני מחכה לפינוי, וזה לקח המון זמן כי כל השטח היה מופגז כל הזמן, וכל הבסיס עלה באש. פוגיית בתחילה לתאג"ד, רופא העניק לי טיפול ראשוני, ואני שאלתי אותו אם אחיה. הוא אמר לי מיד, "את תחיי, אבל בלי רגל". אחר כך הגיע מסוק ולקח אותי לבית החולים תל השומר. אגב, רק לפני שנים ספורות פגשתי את הטייס שחילץ אותי משם. זו כמוכן הייתה פגישה מרגשת מאוד, הוא סיפר לי שאמרו לו בשום אופן לא להשכיב אותי, והוסיפו ואמרו שכמעט שאין סיכוי שאחיה. כשהגעתי לבית החולים, גם שם לא האמינו שאשרוד את הלילה. הייתי במצב קריטי."

הריאיון עם ענת יהלום מתקיים שעתים לפני שהיא מקבלת יחד עם עמותת "אתגרים" שהיא הייתה ממקימה - תואר ד"ר לשם כבוד מאוניברסיטת בר-אילן. היא בת 64, נשואה לרפי רימשון, אם לשלושה וסבתא לשישה נכדים. בנה הבכור, גיורא יהלום, כתב את המחזה המצליח "סימני דרך" על חיי נעמי שמר המוצג בתיאטרון הבימה, וממלא, החל בחודש האחרון, את התפקיד הנחשב של מנהל אגף התרבות בעיריית תל אביב. יהלום היא נכת צה"ל, האישה היחידה שנפצעה במלחמת יום הכיפורים, שבה איבדה את רגל שמאל. מאז פציעתה, ממש כמה חודשים לאחר השיקום, ועד כה, היא מרבה בנסיעות בארץ ובעולם, משיגה תרומות לארגון "קרן נכי צה"ל בתי הלוחם" ולעמותת "אתגרים". היא מכנה את עצמה "שדכנית בנושא שיקום נכים", ומספרת כי היא מקדישה זמן רב לעזור לנכים שלא "זכו" לפינוק וליד המלטפת של משרד הביטחון. ענת: "יחד עם צביקה שפיר ז"ל, דרור כהן, ד"ר אהרון דנציגר, נחום פריטל ויואל שרון, ייבדלו לחיים ארוכים, כולנו נכי צה"ל והקמנו את עמותת אתגרים, עמותה ששמה לה למטרה לפתח פעילות ספורטיבית בקהילת הנכים, ולשלב בה ילדים, בני נוער ומבוגרים - מי שסובל ממוגבלות ואינו מטופל, כמוני, נכי צה"ל. שמנו לב לכך שהרבה מאוד נכים יושבים בבתים, עצובים, שלא לומר אבודים. אמרנו, אנחנו הרי יציר כפיים של שיקום נפלא - נעניק אותו הלאה. זה מודל מנצח, המודל של השיקום הצה"לי. עשינו כל מה שיכולתנו כדי להביא את הנושא למודעות הציבור, ולא פחות חשוב - להביא למודעות הנכים את התפיסה שיש חיים אחרי הנכות. יש ספורט. יש אתגרים. אפשר לעשות המון כמעט בכל תחומי הספורט."

והשדכנות?

"פונים אליי נכים לקבלת עזרה, ואני מנסה תמיד לקדם. המוטו שלי בחיים הוא שמכל מצב קשה ניתן לצאת למצב קצת יותר טוב. לצערי, המילה קצת מככבת לא פעם... עם זאת, אפשר וצריך לעזור. ומה דרוש כדי לשפר את המצב? קודם כול, על

במשלחת מרגשת למצרים, פרי הזמנה אישית של בגין, לאחר שסאדאת הגיע לארץ.

והריקוד?

"הגשמת את השאיפה שלי: רקדתי כשנה עם אוהד נהרין, שהקים קבוצה מיוחדת לאנשים עם מוגבלויות. אני מדווחת באופני יד, כחברה בנבחרת נכי צה"ל שמדווחים באופניים הללו, ואף יצאתי איתם להתחרות במרתון מיוחד בניו יורק. אני גם צועדת בכל בוקר בשכונה שלי ברעננה, שם אנחנו גרים. חונכתי בבית ילדתי שלא מוותרים, ולא פחות חשוב - שתורמים. אבי, יוסף יהלום, היה בצוות שהעלה לארץ את יהודי מרוקו, זאת לאחר שעבד אחרי מלחמת העולם השנייה באירופה, עזר לתפוס נאצים ולהעלות שורדי שואה לארץ. גדלתי בבית שבו החינוך היה של נתינה, שעושים הכול למרות הקשיים. במקרה, נפל עליי האירוע המלחמתי ויכולתי להגשים כל מה שחונכתי עליו".

אבל, אם הכול נשמע לנו קל וזורם, ממהרת ענת לסייג, "זה לא תמיד כך. עברתי ימים קשים מאוד. אדם נכה תמיד חולם לחזור ולהיות מה שהיה. וכשזה לא קורה - זו נפילה קשה, התנפצות אכזרית אל המציאות. נגרמה לי גם פגיעה אסתטית, פגיעה בנשיות שלי. אישה שנפגעת בקרב זה מאוד נדיר, ולא היה קל להתמודד עם ביורוקרטיה שרגילה לטפל בנכים גברים. אצלי, זו הייתה החלטה מודעת, מן ההתחלה, שלא אהיה מסכנה. שתמיד איראה טוב, אתלבש יפה, שאת אף אחד בעצם לא מעניין כמה דקרו אותי בבדיקה - ואני בבדיקות כמובן עד היום, כי הרגל התותבת לא ממש במצב מזהיר. יתרה מכך - בגיל 108 חצי, חווייתי שכול נוראי. מהגדוד שלי נהרגו 82 אנשים. את כולם הכרתי, כי הייתי בלב הלשכה. ומלבד ההלם של אובדן הרגל, נכות שנפלה עליי, הייתי גם בהלם נפשי. בן כינרת, גיורא צור שעל שמו קראנו לבנו, היה החבר הכי טוב של רפי בעלי ונהרג במלחמה, ואיתו עוד חברים אהובים. גם רפי וגם אני הרגשנו שאחרי כל האובדנים שחווינו, אנחנו חייבים לדבוק בחיים".

איזה תפקיד היה לרפי בכל הטלטלות האלה?

"רפי הוא הגיבור. לא אני. לפני שיצאתי לניתוח בארצות הברית, רפי אמר לרופאים שהוא רוצה להתחתן אתי. אחד מהם אמר לו שהוא לא מאמין שאני אשרוד את מה שקרה. רפי אמר לו, אני מכיר אותה, היא תשרוד, ותחיה ותצליח. רפי והילדים שלי הם הגב שלי. חשוב לזכור שהמשפחה של נכה היא קורבן נעלם. לא סופרים אותם. למזלי, זכיתי. אני תמיד חושבת לעצמי שאלוהים זרק עליי פצצה בטעות, ומאז הוא מתנצל ושולח לי בכל פעם פרח קטן. רפי והילדים שלי, וכל מי שסביבי ומקבל ומכיל אותי, הם הפרחים שלי". ■

www.anatyahalom.co.il

בבית החולים אושפזה ענת במשך שנה תמימה. "יצאתי ללילה אחד, להתחתן עם רפי", היא מספרת, "וחזרתי לבית החולים. מהר מאוד הבנתי, למרות גילי הצעיר - הייתי בת 18 פלוס - שאני צריכה להיות אחראית לגורלי, שכן חלק מהרופאים המליצו לכרות גם את הרגל השנייה. לכך סירבתי בכל תוקף, ובשיחות עם הרופאים ועם הפסיכיאטר שליווה אותי תמיד אמרתי, "אני עוד ארקוד". מובן שכולם חשבו שיצאתי מדעתי. אבל, כמי שבאה מרקע של ריקוד, זה היה עבורי סוג של פגיעה עצומה, לחשוב שלא אוכל יותר לרקוד, שלא לדבר על ללכת".

"שינתי גורלי במו ידיי"

בהמשך נשלחה יהלום לניתוח בארצות הברית, ולאחר שחזרה לקיבוץ כשהיא יושבת בכיסא גלגלים, ילדה את גיורא, הבן הבכור, ויצאה ללימודים בסמינר אורנים. אחר כך ילדה בן נוסף, רועי, השלימה תואר ראשון באמנויות, ילדה את נמרוד ו"בשנת 1982", היא משתפת, "הייתי אם לשלושה בנים, עדיין בכיסא גלגלים, ושקלתי 110 קילוגרמים. הייתי מיואשת. רפי הציע שאתחיל לשחות. הסכמתי, בתנאי שלא יהיה איש בבריכה. יצאתי בכל ערב לבריכה לשחייה לילית, שחיתי שבעים בריכות, בחתירה, כמובן, והתקדמתי רק בעזרת הידיים. במקביל נרשמתי ל"שומרי משקל", רזיתי בארבעים קילוגרמים, ואפילו נשלחתי לפריז לתחרות עולמית. זכיתי שם במקום השני כ"מרות השנה העולמית", כשהתואר נושא בחובו את המחמאה - "הצלחת לשנות את גורלך במו ידיך".

נלהבת מההצלחות האלה, החליטה יהלום שעליה להיפרד מכיסא הגלגלים. שוב הגיעה לבית החולים, והפעם ביקשה, שלא לומר דרשה, לעזור לה להיפרד לנצח מכיסא הגלגלים. גם אז, היא נזכרת, "הרופאים, המטפלים, נדו לי בראשם, לא ממש הבינו איך יקרה ומה יקרה. אבל שיפרו לי את הפרוטזה, והצמידו לי פיזיותרפיסטית שלימדה אותי ללכת בעזרת קביים. בהמשך התחלתי לתמוך בעצמי במקל, וכבר שנים שאני צועדת בלי שום תמיכה. רק יודעי דבר יכולים לנחש שאני נכה". כשהיא בעלת תואר ותעודת הוראה, פנתה ענת ללמד בתיכון שבו למדה בעצמה, בית ירח, וכעבור שבע שנים יצאה עם המשפחה לשליחות של הסוכנות בדרום אפריקה, משם, היא אומרת בגאווה, הצליחה "להביא לארץ עולים למרות שכאן השתוללה האינתיפאדה הראשונה". כשמלאו לה 40, ואחרי החזרה מדרום אפריקה, החליטה ענת לעזוב את הקיבוץ. "לא בגללם", היא אומרת בחיוך, "בגללי. רפי נשאר עם הילדים בקיבוץ, אני עברתי לרעננה, ושברתי את הראש איך אני מתחילה - או ממשכה - לעשות למען החברה. ואז הקמנו את עמותת אתגרים".

"החלטתי שלא אהיה מסכנה"

יהלום, הנחשבת לכוכב בשטח גיוס התרומות, הוסיפה לרשימת ההרצאות וגיוס הכספים שלה גם את העמותה, והתמנתה, בזכות הידע שלה באנגלית ובצרפתית, למרכזת גיוס הכספים של אתגרים ולדוברת של העמותה. "מישה חשין ז"ל ואשתו רות עזרו לנו מאוד. הם הקימו מועדון נפלא, ממש בית לנכים בתל אביב, הנקרא 'מרכז בית שניאור' על שם בנם שנהרג בתאונת דרכים", אומרת ענת, שממשיכה לנסוע ברחבי העולם למען גיוס כספים לקרן נכי צה"ל בתי הלוחם. בשנה האחרונה הגיעה לסידיני, למלבורן, ואף הרצתה פעמיים בלונדון. ההרצאות בארץ, שהחלו "עוד כשהייתי בכיסא גלגלים", גם הן מבוקשות מאוד, וענת מעידה שהיא מגיעה לכל מי שמזמין אותה, מספרת על הפציעה, על השיקום, וגם על השתתפותה